

20230619 Volkskrant Juristen kraken hogere maximumstraf voor deelname aan terroristische organisatie

<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/juristen-kraken-hogere-maximumstraf-voor-deelname-aan-terroristische-organisatie~b9498af7/>

Juristen kraken hogere maximumstraf voor deelname aan terroristische organisatie

Het voornemen van het kabinet om de maximale straf voor deelname aan een terroristische organisatie te verhogen naar twintig jaar cel, krijgt veel kritiek van juristen. Met het wetsvoorstel komt het kabinet een afspraak uit het coalitieakkoord na.

Wasima Khan 19 juni 2023, 05:00

Het in 2004 ingevoerde strafmaximum ligt nu op vijftien jaar. Dat is gebaseerd op Europese regelgeving en is sinds de inwerkingtreding ongewijzigd gebleven. De Nederlandse Orde van Advocaten, de Raad voor de Rechtspraak en de Raad van State vinden het huidige maximum hoog genoeg en zien geen toegevoegde waarde in verhoging van de celstraf.

Het kabinet stelt echter vast dat terroristische organisaties zich sinds 2004 in aard, omvang en propagandaverspreiding hebben ontwikkeld. Daarbij hoort volgens het kabinet een hoger strafmaximum. Minister Yesilgöz-Zegerius van Justitie en Veiligheid hoopt het signaal te geven dat deelname aan terroristische organisaties krachtig wordt bestreden.

Het wetsvoorstel krijgt scherpe kritiek van veel belangrijke juridische organisaties. De Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA) ziet onvoldoende noodzaak voor het voorstel. Een verhoging van het strafmaximum draagt niet bij aan preventie, denkt de Orde, die zich ook afvraagt of hieraan behoefte is vanuit de maatschappij. Bovendien kan het huidige strafmaximum nu al oplopen tot twintig jaar indien de verdachte naast deelname aan een terroristische organisatie voor nog een ander strafbaar feit wordt veroordeeld. De Orde vindt dan ook dat de verhoging een 'hoog symbolisch gehalte' heeft.

De Raad voor de Rechtspraak meent dat er in de praktijk geen behoefte is aan een verhoging. Uit een inventarisatie door de Raad blijkt dat in de periode 2013-2022 in geen van de zaken het huidige strafmaximum van vijftien jaar is opgelegd. In de afgelopen tien jaar waren er 85 zaken waarin deelname aan een terroristische organisatie bewezen is verklaard en een gevangenisstraf is opgelegd. In die zaken werd een straf opgelegd tussen de vijf en zeven jaar, of lager dan vijf jaar.

In de zaken waarin een verdachte voor andere feiten werd veroordeeld, naast deelname aan een terroristische organisatie, werd in minder dan vijf gevallen een totale gevangenisstraf van meer dan vijftien jaar opgelegd. Merendeels was sprake van een gevangenisstraf van zeven jaar of minder. Rechters lijken dus goed met het huidige strafmaximum uit de voeten te kunnen. De Raad adviseert het kabinet de nut en noodzaak van een strafverhoging beter te motiveren.

'Kabinet toont nut niet aan'

Ook de Raad van State plaatst vraagtekens bij de motivering en effectiviteit van het wetsvoorstel. De Raad adviseert om het wetsvoorstel niet bij de Tweede Kamer in te dienen, tenzij het wordt aangepast. Het vindt dat het kabinet onvoldoende aantoont dat verhoging bijdraagt aan het ontmoedigen en bestrijden van deelneming aan een terroristische organisatie.

Een verhoging zou volgens de Raad van State ook niet goed passen in de huidige systematiek van de wet. Het kabinet wil met de verhoging naar twintig jaar aansluiten bij de strafmaat die geldt voor poging tot of medeplichtigheid aan de meest ernstige levensdelicten. Maar deze misdrijven zijn niet altijd vergelijkbaar: in tegenstelling tot 'poging' of 'medeplichtigheid' kan van deelneming aan een terroristische organisatie al gauw sprake zijn, bijvoorbeeld bij het verrichten van hand- en spandiensten.

Zo veroordeelde de rechtbank Rotterdam eerder dit jaar vier vrouwen voor deelneming. Ze waren naar Syrië gegaan terwijl ze wisten dat daar een oorlog gaande was. Ze droegen daar de zorg voor het huishouden en de kinderen. Door hun handelingen waren hun partners in staat om mee te strijden voor terreurgroep IS.

Juriste Tanya Mehra van het Internationaal Centrum voor Contra-Terrorisme waarschuwt ook voor dit onbedoelde gevolg van het wetsvoorstel. 'In theorie kan het ertoe leiden dat iemand die deelneemt aan een terroristische organisatie, maar zelf niet betrokken is bij terroristische misdrijven, zwaarder gestraft wordt dan iemand die medeplichtig is aan ernstige misdrijven.'

Nederland loopt uit de pas

Internationaal gezien is het huidige Nederlandse strafmaximum van vijftien jaar al een uitschieter. In de meeste andere Europese landen ligt het strafmaximum tussen acht en tien jaar. Dat ligt dicht bij het Europese wettelijke minimum. Dat is acht jaar.

Het ministerie zal later dit jaar een reactie op het advies van de Raad van State geven. 'Het zou veel beter zijn om aandacht te hebben voor de uitvoering van terroristische misdrijven in plaats van alleen voor deelneming aan terroristische organisaties', zegt Mehra. 'De vervolging voor uitvoering leidt vaak tot een hogere straf. Zo doe je meer recht aan het bestrijden van terrorisme.'